

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2007. január 25.*

A C-278/05. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a High Court of Justice (England & Wales) a Bírósághoz 2005. július 6-án érkezett, 2005. június 22-i határozatával terjesztett elő az előtte

Carol Marilyn Robins és társai

és

a Secretary of State for Work and Pensions

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: C. W. A. Timmermans tanácselnök, J. Klučka, R. Silva de Lapuerta, J. Makarczyk és L. Bay Larsen (előadó) bírák,

* Az eljárás nyelve: angol.

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2006. június 1-jei tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- C. M. Robins és társai képviselőiben I. Walker solicitor, D. Anderson QC és P. Newman barrister,
- az Egyesült Királyság Kormánya képviselőiben C. White, meghatalmazotti minőségben, segítői: D. Pannick és D. Wyatt QC, valamint R. Hitchcock és K. Smith barristers,
- Írország képviselőiben D. J. O'Hagan, meghatalmazotti minőségben, segítője: P. McGarry BL,
- a holland kormány képviselőiben H. G. Sevenster, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Közösségek Bizottsága képviselőiben G. Rozet és J. Enegren, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2006. július 13-i tárgyaláson történő meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a munkáltató fizetése képtelensége esetén a munkavállalók védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1980. október 20-i 80/987/EGK tanácsi irányelv (HL L 283., 23. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 217. o.; a továbbiakban: irányelv) 8. cikkének értelmezésére irányul.

- 2 Ezt a kérelmet a C. M. Robins, két vállalati magánnyugdíjrendszer 835 más tagja (a továbbiakban együttesen: az alapügy felperesi) és a Secretary of State for Work and Pensions – amely az Egyesült Királyságban a foglalkoztatási és nyugdíjügyekben illetékes – között a munkáltató fizetése képtelensége miatt az öregségi ellátásokra való jogaik csökkentése miatt indult eljárásban terjesztették elő.

Az ügy jogi háttere

A közösségi szabályozás

- 3 Az irányelv 1. cikkének (1) bekezdése ekként rendelkezik:

„Ezen irányelvet a munkaszerződésből vagy munkaviszonyból származó, a 2. cikk (1) bekezdésének értelmében fizetése képtelen munkáltatókkal szembeni munkavállalói követelések esetén kell alkalmazni.”

4 Az irányelv 2. cikke ekként fogalmaz:

„(1) Ezen irányelv alkalmazásában fizetésképtelen a munkáltató:

a) ha az érintett tagállam törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései szerint a hitelezők követeléseinek együttes kielégítése céljából kérelmezték a munkáltató vagyonára folytatott eljárás megkezdését, és ez lehetővé teszi az 1. cikk (1) bekezdésében említett követelések figyelembevételét,

továbbá

b) ha az említett törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések szerinti illetékes hatóság:

– vagy elhatározta az eljárás megkezdését,

– vagy megállapította, hogy a munkáltató vállalkozása vagy üzeme végleg megszűnt, és a rendelkezésre álló vagyontömeg nem elegendő az eljárás megkezdésének biztosítására.

(2) Az irányelv nem sérti az egyes tagállamok jogszabályaiban szereplő munkavállaló, munkáltató, díjazás, megszerzett jogosultság és jövőbeli jogosultság kifejezések meghatározásait.”

- 5 Az irányelv 3. cikkének megfelelően a tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a 4. cikk alá tartozó garanciaintézetek biztosítsák a munkavállalók munkaszerződésből vagy munkaviszonyokból származó olyan fennálló követeléseinek a kielégítését, amelyek valamely meghatározott időpont előtti időszak díjazását érintik. Az (1) bekezdésben említett időpont a tagállamok választása szerint a 3. cikk (2) bekezdésében előírt időpontok egyike.
- 6 Az irányelv 4. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében a garanciaintézetek 3. cikkben említett felelősségét a tagállamok korlátozhatják a fennálló követelésekből – az esettől függően – háromhavi, tizennyolc havi vagy heti díjazás kifizetésére.
- 7 A 7. cikk szerint: „[a] tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a törvényileg előírt nemzeti szociális biztonsági rendszerekben meghatározott biztosító intézetek részére fizetendő kötelező munkáltatói hozzájárulásnak a munkáltató fizetése hiányában bekövetkeztét megelőző meg nem fizetése ne érintse hátrányosan a munkavállalóknak az ilyen biztosító intézetekkel szemben fennálló ellátáshoz való jogosultságát, amennyiben a munkavállalói hozzájárulást a kifizetett fizetésekből levonták”.
- 8 A 8. cikk szerint „[a] tagállamok biztosítják, hogy a törvényileg előírt nemzeti szociális biztonsági rendszereken kívüli, vállalati és vállalkozói kiegészítő ellátó-rendszerek előírásai szerinti, az öregségi ellátásra [helyesen: öregségi ellátásra] vonatkozó, beleértve a túlélő hozzátartozók ellátását is, a már megszerzett vagy jövőbeli jogosultságaik tekintetében megteszik a szükséges intézkedéseket a munkavállalók és az olyan személyek érdekeinek védelmében, akik a munkáltató fizetése hiányában kezdetektől már kiléptek a munkáltató vállalkozásából vagy üzeméből”.

- 9 A 9. cikk úgy fogalmaz, hogy ez az irányelv nem érinti a tagállamok azon lehetőségét, hogy a munkavállalókra nézve kedvezőbb törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseket alkalmazzanak vagy vezessenek be.

A nemzeti jogi háttér

A nyugdíjrendszerek járulékainak biztosítása

- 10 Az Employment Rights Act 1996 és a Pension Schemes Act 1993 (a továbbiakban: PSA 1993), Redundancy Payments Directorate a Secretary of State for Trade and Industry nevében teljesít kifizetéseket a National Insurance Fundból (a továbbiakban: NIF) a korábbi munkavállalók jogai megóvása érdekében a munkáltatójuk fizetési képtelensége esetén. A Redundancy Payments Directorate ekkor a munkavállalók helyett és helyébe lépve hitelezővé válik a munkáltató ellen indult kollektív eljárásban.
- 11 A PSA 1993 124. cikke lehetővé teszi a „releváns hozzájárulások” fizetését valamely nyugdíjrendszer számára, amelyet a NIF-ből finanszíroznak a fizetési képtelen munkáltató hozzájárulásának elmaradása esetén.
- 12 A PSA 1993 124. cikkének (2) bekezdésében meghatározott „releváns hozzájárulást”,
- a munkáltató a saját számlájára fizeti, vagy

- a munkavállaló nevében fizeti, feltéve, hogy a munkáltató ténylegesen levonta a fizetésből a munkavállaló járulékaként az ezzel megegyező összeget.

13 A munkáltató által a saját nevében fizetendő hozzájárulások összegét a PSA 1993 124. cikkének (3) bekezdése úgy határozza meg, hogy az a következők közül a legalacsonyabb összegű:

- a munkáltató fizetése képtelenné válásának időpontját megelőző tizenkét hónap során esedékessé vált összeg;
- amennyiben a rendszer ellátásait valamely tag fizetésére való utalással számítják ki, az az összeg, amely a biztosításmatematikai értékelése alapján ahhoz szükséges, hogy a felszámolás időpontjában fedezzék a munkavállalók javára vagy a rájuk tekintettel keletkezett kötelezettségeket, és
- a fizetése képtelenség időpontját megelőző tizenkét hónap során a munkavállalónak fizetett vagy esedékes összegek 10%-a.

14 A munkavállaló nevében hátralékos hozzájárulások címén igényelhető összeget a PSA 1993 124. cikkének (5) bekezdésében úgy határozza meg, mint amely megfelel a fizetése képtelenség időpontját megelőző tizenkét hónap során levont összegeknek.

- 15 A PSA 1993 177. cikke (2) bekezdésének b) pontja előírja, hogy a Secretary of State által teljesített kifizetéseket a NIF-ből kell finanszírozni, és a 127. cikk szabályozza a követelés átszállását.

A Pensions Compensation Board és a Fraud Compensation Scheme

- 16 A Welfare Reform and Pensions Act 1999 által módosított Pensions Act 1995 (a továbbiakban: PA 1995) 81–86. cikke kártérítést ír elő a nyugdíjellátásokra vonatkozóan a Pensions Compensation Board által, ha a munkáltató fizetésképtelen volt, és a rendszer vagyona haszonszerzési szándékkal elkövetett („dishonesty”) bűncselekmény miatt csökkent, beleértve a csalási szándékot („defraud”).
- 17 2005 szeptemberétől a Pensions Act 2004 (a továbbiakban: PA 2004) 182–189. cikke értelmében a Pensions Compensation Boardnak ezt a kártérítési rendszerét felváltotta – a vagyontömeg csalás miatti elégtelensége esetén is – a Fraud Compensation Scheme.

A jogosultság visszaállítása az általános nyugdíjrendszerben

- 18 A PA 1995 141. cikkével módosított PSA 1993 55. cikke valamint az Occupational Pension Schemes (Contracting-out) (Amount Required for Restoring State Scheme Rights and Miscellaneous Amendment) Regulations 1998 (SI 1998/1397) értelmében a bizonyos feltételeknek megfelelő rendszerek tagjai részben vagy egészben visszaállíthatják jogaikat az általános nyugdíjrendszerben, amennyiben az érintett rendszer felszámolására irányuló eljárása 1997. április 6-nál korábban kezdődött, és az említett rendszer nem rendelkezik elegendő vagyonnal.

A rendszer pénzügyi eszközeinek a független vagyonkezelőnél történő elhelyezése

- 19 Az Income and Corporation Taxes Act 1988 592. cikke lehetővé tette a munkáltatóknak és a munkavállalóknak, hogy a nyugdíjrendszereknek kifizetett összegek után adókedvezményben részesüljenek, amennyiben a rendszer vagyonát független vagyonkezelőnél helyezték el, ezért az fizetéseketelenség esetén más hitelezők számára nem hozzáférhető. A kiegészítő nyugdíjrendszerek a nyújtott adókedvezmények miatt általában alkalmazkodtak ehhez a kötelezettséghez.
- 20 2006. április 6. óta az adókedvezmények igénybevételéhez már nem szükséges, hogy a rendszer vagyonát független vagyonkezelőnél helyezték el. Mindamelllett, a PA 2004 252. cikkének (2) bekezdése alapján, amely 2005. szeptember 23-án lépett hatályba, a nyugdíjrendszereket független vagyonkezelői formában kell megszervezni ahhoz, hogy a vagyonkezelők kifizetéseket fogadhassanak el a rendszer finanszírozása címén.

A „Minimum Funding Requirement” (MFR) és a munkáltatóval szembeni követelés

- 21 A PA 1995 56. cikke alapján a vállalati nyugdíjrendszereknek, bizonyos kivételekkel, biztosítaniuk kell, hogy a vagyonuk értéke nem alacsonyabb a „Minimum Funding Requirement” alapján értékelt kötelezettségeik összegénél.
- 22 Az Occupational Pension Schemes (Minimum Funding Requirement and Miscellaneous Amendments) Regulations 2002 (SI 2002/380) által módosított PA 1995 75. cikke és az Occupational Pension Schemes (Deficiency on Winding Up

etc.) Regulations 1996 (SI 1996/3128), (a továbbiakban együttesen: a vagyontömeg elégtelenségére vonatkozó szabályok) előírják, hogy amennyiben felszámolásra kerül valamely olyan meghatározott ellátásokat biztosító vállalati nyugdíjrendszer, amelyre alkalmazható az említett 75. cikk, vagy amennyiben a munkáltató válik fizetési-képtelenné az utóbbi cikk értelmében és a releváns időpontban a vagyona nem fedezi a tartozásait, a különbségnek megfelelő összeget a munkáltatónak az e rendszer vagyonkezelői irányában fennálló tartozásaként kell kezelni, ami a vagyonkezelők számára lehetővé teszi, hogy kezdeményezzék a követelés behajtását

- 23 2005. április 6-án a PA 1995-öt módosította a PA 2004 271. cikke és a vagyon elégtelenségére vonatkozó szabályokat felváltotta az Occupational Pension Schemes (Employer Debt etc.) (Amendment) Regulations 2005 (SI 2005/2224) által módosított Occupational Pension Schemes (Employer Debt) Regulations 2005 (SI 2005/678). Az előző szabályok azonban alapvetően változatlanok maradtak.
- 24 Ezenkívül a munkáltató által a vállalati nyugdíjrendszer vagy az állami nyugdíjrendszer számára fizetendő egyes hozzájárulások az Insolvency Act 1986 6. mellékletének 4. kategóriájába tartozó, elsőbbséget élvező követelésnek minősülnek, különösen:
- a vállalati nyugdíjrendszer munkavállalói hozzájárulásai, amelyeket a fizetési-képtelenség megállapítását megelőző négy hónap során vontak le a fizetésből, de a munkáltató még nem fizetett be a rendszerbe, és
 - a munkáltató által a vállalati nyugdíjrendszerbe a „contracting-out” [lehetőség, hogy ne a State Earnings Pension Scheme-hez (SERPS) csatlakozzanak, amely a kiegészítő nyugdíj kötelező rendszere, hanem vállalati rendszerhez] keretében a

fizetésektelenség megállapítását megelőző tizenkét hónap alatt fizetendő hozzájárulások, amennyiben e hozzájárulások a garantált legalacsonyabb nyugdíjra (a PSA 1993 8. cikk (2) bekezdése) vagy a védelemben részesített jogokra (PSA 1993 10. cikke) vonatkozó rendelkezések hatálya alá tartoznak.

Az alapügy

- 25 Az alapügy felperesei az ASW Limited társaság korábbi munkavállalói, amely társaság ellen a 2003. április 24-i végzés értelmében bírósági felszámolási eljárás indult.
- 26 A felperesek az e társaság által finanszírozott nyugdíjrendszerek, azaz az ASW Pension Plan és az ASW Sheerness Steel Group Pension Fund (a továbbiakban: nyugdíjrendszerek) tagjai voltak.
- 27 Ezek a nyugdíjrendszerek a következő, az utolsó fizetésen alapuló magánnyugdíj-rendszerek esetében közös jellemzőkkel rendelkeznek:
- az ellátások, amelyek az „utolsó fizetésen alapuló ellátások[nak]” minősülnek, a nyugdíjjogosultság megszerzésének aránya, az utolsó fizetés és minden egyes tag esetében a társaságnál töltött időtartam alapján kerülnek kiszámolásra;
 - a tagok a fizetésük meghatározott százalékának megfelelő hozzájárulást fizetnek, és a munkáltató ehhez az ellátás fenntartásához és nyújtásához szükséges mértékben köteles hozzájárulni, ennélfogva ezek „költségegyensúlyi” rendszereknek minősülnek;

- a rendszereket finanszírozó munkáltató társaság jogosult közölni, hogy megszünteti a hozzájárulást és elindítja a rendszerek felszámolását;

- a nyugdíjrendszerek felszámolása megindításának időpontjától alkalmazzák a PA 1995 75. cikkét, amely a társaságnak az említett rendszerek felé fennálló törvényes tartozásra vonatkozik.

28 A nyugdíjrendszerek 2002 júliusában fejezték be tevékenységüket és felszámolás alatt állnak. A rendszerek vagyonkezelőinek ettől kezdve e rendszerek vagyonából kell biztosítaniuk a tagok számára az ellátás folytatását a törvény által módosított, a nyugdíjrendszerekre vonatkozó szabályokban meghatározott bizonyos elsőbbségi kategóriák alapján. E rendszerek vagyontömegét elsősorban azon tagoknak járó ellátások nyújtásának biztosítására használják fel, akik a nyugdíjrendszerek felszámolásának időpontjában már nyugdíjasok voltak, ezt követően, fennmaradó vagyontömeg esetén, azon tagok ellátásának biztosítására, akik ebben az időpontban még nem voltak nyugdíjasok.

29 A nyugdíjrendszerek biztosításmatematikusainak legutóbbi értékelései szerint a vagyon nem elegendő a tagok összességének járó valamennyi ellátás fedezésére, ebből következően csökkennek a nem nyugdíjasok ellátásai.

30 Mivel úgy vélték, hogy az Egyesült Királyságban hatályban lévő szabályozás nem biztosítja számukra az irányelv 8. cikkében előírt védelmet, az alapügy felperesei kártérítési keresetet indítottak az Egyesült Királyság Kormánya, személy szerint a Secretary of State for Work and Pensions ellen az elszenvedett kár megtérítése iránt.

31 Az ügyben eljáró High Court of Justice (England & Wales) Chancery Division az eljárás felfüggesztése mellett döntött, és az alábbi kérdéseket terjesztette előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni az [...] irányelv 8. cikkét, hogy az kötelezi a tagállamokat a munkavállalók által megszerzett, a vállalati és vállalatközi kiegészítő ellátórendszerek által biztosított, az utolsó fizetésen alapuló jogosultságok tagállam általi, minden szükséges eszközzel való teljes finanszírozására, amennyiben a magánmunkáltató fizetéseképtelenné válik, és az ellátórendszerek eszközei nem elegendők az ilyen jogosultságok finanszírozására?

- 2) Ha az első kérdésre adott válasz nemleges, az Egyesült Királyságban jelenleg hatályban lévő, és fent leírt jogszabályokkal megfelelően kerültek-e átültetésre a 8. cikkből eredő kötelezettségek?

- 3) Amennyiben az Egyesült Királyság jogszabályai nincsenek összhangban a 8. cikkel, a nemzeti bíróságnak milyen ismérvek alapján kell megállapítania, hogy a közösségi jogból eredő kötelezettség megsértése olyan súlyú-e, amely kártérítési felelősséget von maga után? Közelebbről, a pusztán kötelezettségszegés elegendő-e a kellően súlyos jogsértés megállapítására, vagy pedig a tagállamnak a jogalkotási hatásköre határait is nyilvánvalóan és jelentős mértékben meg kell sértenie, vagy pedig más ismérveket kell alkalmazni, és ha igen, melyeket?”

Az első kérdésről

32 Az első kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az irányelv 8. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy a munkáltató fizetéseképtelensége és a

vállalati és vállalatközi kiegészítő ellátórendszerek eszközeinek elégtelensége esetén az öregségi ellátásokhoz való megszerzett jogosultságok finanszírozását egyrészt maguknak a tagállamoknak kell-e biztosítaniuk, másrészt e finanszírozásnak teljesnek kell-e lennie.

A Bíróság elé terjesztett észrevételek

- 33 Az alapügy felpereseinek állítása szerint az irányelv szerkezete és 8. cikkének megfogalmazása eredménykötelezettséget ír elő a tagállamok számára. Szükség esetén a megszerzett jogosultságokat tehát teljes egészében a tagállamoknak kell finanszírozniuk.
- 34 A Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága, Írország, a Holland Királyság és az Európai Közösségek Bizottsága álláspontja szerint az irányelv 8. cikke nem írja elő a tagállamoknak, hogy a munkavállalók megszerzett jogosultságainak teljességét garantálják. Szerintük e cikk a tagállamok számára mérlegelési jogkört enged.

A Bíróság válasza

- 35 Meg kell állapítani, hogy az irányelv 8. cikkének megfogalmazása, mivel az általánosságban kijelenti, hogy a tagállamok „megteszik a szükséges intézkedéseket”, nem írja elő e tagállamok számára, hogy saját maguk finanszírozzák az ellátásokra való jogosultságot, amelyet az irányelv szerint védelmezni kell.
- 36 A használt kifejezések mérlegelési jogkört engednek a tagállamoknak az e védelem érdekében elfogadandó mechanizmus tekintetében.

- 37 A tagállam tehát a hatóságok általi finanszírozás helyett például előírhat biztosítási kötelezettséget a munkáltató terhére vagy előírhatja garanciaintézet létrehozását, amely intézet finanszírozásának részletes szabályait a tagállam határozza meg.
- 38 Az irányelv által előírt védelmi szintet illetően emlékeztetni kell arra, hogy annak első preambulumbekzdése szerint a munkáltató fizetésektelensége esetén a munkavállalók védelme érdekében meg kell hozni a szükséges intézkedéseket, „figyelembe véve a Közösségen belüli kiegyensúlyozott gazdasági és szociális fejlődés szükségességét”.
- 39 Az irányelv ekképpen a munkavállalók érdekeinek és a kiegyensúlyozott gazdasági és szociális fejlődés szükségleteinek összehangolására irányul.
- 40 Az irányelv célja, hogy közösségi szintű minimumvédelmet biztosítson a munkavállalóknak a munkáltató fizetésektelensége esetére (a C-6/90. és C-9/90. sz., Francovich és társai egyesített ügyekben 1991. november 19-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-5357. o.] 3. pontja), a 9. cikkének megfelelően azon kedvezőbb rendelkezések sérelme nélkül, amelyeket a tagállamok alkalmazhatnak vagy bevezethetnek.
- 41 Az irányelvvel létrehozott sajátos garanciák esetében az előírt védelmi szintet a megfelelő rendelkezésben használt kifejezésekre tekintettel kell meghatározni, amelyeket szükség esetén e megfontolások fényében kell értelmezni.
- 42 A kiegészítő ellátórendszerek alapján járó öregségi ellátásokra való jogosultságok garanciája esetében az irányelv 8. cikkét nem lehet úgy értelmezni, hogy az a szóban forgó jogosultságok teljes garanciáját írja elő.

- 43 Az irányelv 7. cikkéhez hasonlóan, amely a nemzeti szociális biztonsági rendszerekre vonatkozik, és ellentétben az irányelv 3. és 4. cikkével, amelyek a díjazással kapcsolatban fennálló követelésekre vonatkoznak, az említett 8. cikk kifejezetten nem ír elő a tagállam számára lehetőséget a védelmi szint korlátozására.
- 44 Az ilyen értelmű kifejezett utalás hiányából azonban – az érintett rendelkezés megfogalmazásától függetlenül – nem lehet arra következtetni, hogy a közösségi jogalkotó szándéka az ellátásokra való jogosultság teljességének biztosítására irányuló kötelezettség előírása volt.
- 45 Ebben a tekintetben azonban meg kell állapítani, hogy mivel általánosságban az érintett személyek „érdekeinek védelméhez” szükséges intézkedések elfogadásának előírására korlátozódik, az irányelv 8. cikke – a védelem szintjének meghatározása érdekében – széles mérlegelési jogkört ruház a tagállamokra, amely kizárja a teljes garancia kötelezettségét.
- 46 Az első kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy az irányelv 8. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a munkáltató fizetésektelensége és a vállalati és vállalatközi kiegészítő ellátórendszerek eszközeinek elégtelensége esetén az öregségi ellátásokra vonatkozó megszerzett jogosultságok finanszírozását nem kell kötelezően maguknak a tagállamoknak biztosítaniuk, és a finanszírozásnak nem kell teljesnek lennie.

A második kérdésről

- 47 A második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az irányelv 8. cikkével ellentétes-e az alapügyben szóban forgóhoz hasonló védelmi rendszer.

A Bíróság elé terjesztett észrevételek

- 48 Az alapügy felperesei előterjesztik, hogy a szóban forgóhoz hasonló nemzeti rendszer az alkalmazása során az ellátáshoz való jogosultság 80%-os csökkenéséhez vezethet. Állításuk szerint az ilyen rendszer megfosztja az irányelv 8. cikkét annak gyakorlati hatályától. Az elfogadott rendelkezések nem biztosítják az irányelv megfelelő átültetését.
- 49 Az Egyesült Királyság úgy véli, hogy az alapügyben szóban forgó rendszernek a jelen ítélet a 10–24. pontjában leírt különböző összetevői elegendők az irányelv 8. cikkében előírt legalacsonyabb védelmi szintjének biztosítására.
- 50 Hozzáfűzi, hogy 2005. szeptember 1-jén a PA 2004. 286. cikke és a Financial Assistance Scheme Regulations 2005. (SI 2005/1986) értelmében pénzügyi támogató rendszert, a Financial Assistance Scheme-et (a továbbiakban: FAS) hoztak létre. Ez a rendszer a nyugdíjrendszer egyes tagjainak nyújt segítséget a munkáltató fizetésektelensége esetén. Azokra a vállalati nyugdíjrendszerekre vonatkozik, amelyek esetében 1997. január 1. és 2005. április 5. között indítottak felszámolási eljárást. A rendszer a nyugdíj várható összegének körülbelül 80%-ig egészíti ki a nyugdíjellátásokat.
- 51 Írország és a Holland Királyság is úgy vélik, hogy az Egyesült Királyság által elfogadottakhoz hasonló rendelkezések az irányelv megfelelő átültetésének minősülnek.
- 52 A Bizottság az alapügy felpereseit illetően rámutat arra, hogy a fennálló rendszer nem akadályozta meg, hogy a jogosultságaik jelentősen csökkenjenek. Ez a helyzet nehezen összeegyeztethető az irányelv 8. cikkében meghatározott céllal.

- 53 Nehéz volna pontosan megállapítani az e rendelkezéssel előírt védelem szintjét. A védelemnek az a szintje azonban, amelyet az alapügy felperesei élveztek, nem elegendő.

A Bíróság válasza

- 54 Az iratokban fellelhető nem vitatott információk szerint az alapügy felperesi közül kettő az általuk igényelhető ellátásoknak csak 20, illetőleg 49%-át kapja.
- 55 Az ellátásokra való jogosultság teljes garanciájára vonatkozó kötelezettség hiányában meg kell találni az irányelvvel előírt védelem legalacsonyabb szintjét.
- 56 Rá kell azonban mutatni, hogy az irányelv 3. és 4. cikkétől eltérően, amelyek megfogalmazása – a tagállamoknak engedett mérlegelési jogkör ellenére – lehetővé teszi a díjazással kapcsolatban fennálló követeléseket illetően előírt legkisebb garancia meghatározását (lásd a Francovich és társai ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 18–20. pontját) sem az irányelv 8. cikke, sem annak bármely más rendelkezése nem tartalmazza a kiegészítő ellátórendszerek alapján biztosított ellátásokra való jogosultság előírt legalacsonyabb védelmi szintje megállapítását lehetővé tévő szempontokat.
- 57 A közösségi jogalkotói akarat kifejezésére tekintettel meg kell azonban állapítani, hogy a belső jog azon rendelkezései, amelyek bizonyos körülmények között azt eredményezhetik, hogy az ellátási garancia a munkavállaló által igényelhető jogosultságok 20 vagy 49%-ra, azaz e jogosultságok legalább felére korlátozódik, nem tekinthetők megfelelőnek az irányelv 8. cikkében használt „védelem” kifejezés meghatározásának.

58 E tekintetben rá kell mutatni, hogy 2004-ben, az Egyesült Királyság által a Bizottsággal közölt nem vitatott számadatok szerint:

- a nyugdíjrendszerek tagjai közül 65 000 szenvedett több mint 20%-os veszteséget a várt ellátásokhoz képest;
- közülük körülbelül 35 000, azaz az teljes tagság közel 54%-a szenvedett az említett ellátások 50 %-át meghaladó veszteséget.

59 Ennélfogva arra kell következtetni, hogy az olyan rendszer, mint amelyet az Egyesült Királyság jogszabálya vezetett be, nem biztosítja az irányelvvel előírt védelmet, és nem ülteti át megfelelően az irányelv 8. cikkét.

60 Ezt a következtetést nem teszi kérdéssé az olyan rendszer, mint a FAS 2005. szeptember 1-től történt bevezetése, még akkor sem, ha ez a rendszer alkalmazható az 1997. január 1. és a 2005. április 5. között indult felszámolási eljárásokra.

61 Az iratokban található, nem vitatott információkból ugyanis következik, hogy a FAS:

- nem vonatkozik a rendszer azon tagjaira, akiknek a nyugdíjazásukig több mint három év van hátra 2004. május 14-én;
- az érintett rendszerek 85 000 nem nyugdíjas tagja közül csak körülbelül 11 000-nek kedvez, azaz a teljes létszám kevesebb, mint 13%-ának.

- 62 A második kérdésre tehát úgy kell válaszolni, hogy az irányelv 8. cikkével ellentétes az alapügyben szóban forgóhoz hasonló védelmi rendszer.

A harmadik kérdésről

- 63 A harmadik kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy az irányelv 8. cikkének helytelen átültetése esetén az érintett tagállam felelőssége a közösségi jognak önmagában e megsértése alapján beáll, vagy az a mérlegelési jogkörre előírt korlátoknak a tagállam általi nyilvánvaló és jelentős mértékű megsértésének megállapításától függ.

A Bíróság elé terjesztett észrevételek

- 64 Az alapügy felperesi előterjesztik, hogy a közösségi jog kellően súlyos megsértése megállapításának csak akkor feltétele a mérlegelési jogkör korlátainak a tagállam általi nyilvánvaló és jelentős mértékű megsértése a C-46/93. és C-48/93. sz., Brasserie du pêcheur és Factortame egyesített ügyekben 1996. március 5-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-1029. o.) 55. pontja értelmében, ha a tagállam széles mérlegelési jogkörrel rendelkezett.
- 65 Az alapügy felperesei előterjesztik, hogy a jelen ügyben az irányelv 8. cikke egyértelmű eredménykötelezettséget ír elő a tagállam számára. Az Egyesült Királyság tehát nem rendelkezett széles mérlegelési jogkörrel.

- 66 Az alapügy felperesi javasolják a C-5/94. sz. Hedley Lomas ügyben 1996. május 23-án hozott ítélet (EBHT 1996., I-2553. o.) 28. pontjában, a C-178/94., C-179/94. és C-188/94–C-190/94. sz. Dillenkofer és társai egyesített ügyekben 1996. október 8-án hozott ítélet (EBHT 1996., I-4845. o.) 25. pontjában és a C-150/99. sz., Stockholm Lindöpark ügyben 2001. január 18-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-493. o.) 40. pontjában megfogalmazott elv alkalmazását, amely szerint abban az esetben, ha az érintett tagállamnak a jogsértés elkövetése pillanatában nem voltak jogalkotási választásai, és nagyon szűk, szinte nem is létező mérlegelési jogkörrel rendelkezett, akkor a közösségi jog puszta megsértése elegendő lehet a kellően súlyos jogsértés megállapításához.
- 67 Az alapügy felpereseinek tehát az az álláspontja, hogy az irányelv 8. cikke megfelelő átültetésének elmaradása kellően súlyos jogsértésnek minősül a tagállam felelősségének megalapozásához.
- 68 Az Egyesült Királyság, Írország és a Bizottság álláspontja szerint a tagállam felelőssége a Brasserie du pêcheur és Factortame ügyben [hivatkozás fent] megállapított azon feltételtől függ, hogy a tagállam mérlegelési jogköre korlátait nyilvánvalóan és jelentős mértékben megsértse. Állításuk szerint ez a feltétel az alapügyben nem teljesül.

A Bíróság válasza

- 69 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint (lásd különösen a Brasserie du pêcheur és Factortame ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 51. pontját és a Hedley Lomas ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 25. pontját; a C-424/97. sz. Haim-ügyben 2000. július 4-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-5123. o.] 36. pontját és a C-63/01. sz. Evans-ügyben 2003. december 4-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-14447. o.] 83. pontját), a közösségi jog megsértésével magánszemélyeknek okozott kárért való tagállami felelősség feltételezi, hogy:
- a megsértett jogszabály célja, hogy a magánszemélyeket jogokkal ruházza fel;

- a jogsértés kellően súlyos;

- fennáll a közvetlen okozati összefüggés a kötelezettség állam általi megsértése és a sérelmet szenvedett személyek kára között.

70 A közösségi jog kellően súlyos megsértésének feltétele magában foglalja a mérlegelési jogkörre vonatkozóan előírt korlátoknak a tagállam általi nyilvánvaló és jelentős mértékű megsértését, e vonatkozásban figyelembe kell venni a megsértett szabály egyértelműségének és pontosságának fokát, valamint a megsértett szabály által a nemzeti hatóságok részére biztosított mérlegelési jogkör terjedelmét (a Brasserie du pêcheur és Factortame ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 55. és 56. pontja).

71 Azonban abban az esetben, ha a tagállamnak nem voltak jogalkotási választásai, és nagyon szűk, szinte nem létező mérlegelési jogkörrel rendelkezett, akkor a közösségi jog puszta megsértése elegendő lehet a kellően súlyos jogsértés megállapításához (a Hedley Lomas ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 28. pontja).

72 A tagállam mérlegelési jogköre így lényeges szempontnak minősül a közösségi jog kellően súlyos megsértésének megállapításához.

73 Ez a mérlegelési jogkör nagyrészt a megsértett szabály egyértelműségének és pontosságának fokától függ.

- 74 Az irányelv 8. cikke esetében az első kérdés vizsgálatából következik, hogy a kifejezések általános jellege miatt e cikk széles mérlegelési jogkört ruház a tagállamokra az ellátásokhoz való jogosultság védelmi szintjének meghatározása céljából.
- 75 Ennélfogva a tagállamnak e rendelkezés helytelen átültetése miatti felelőssége a mérlegelési jogkörre előírt korlátoknak e tagállam általi nyilvánvaló és jelentős mértékű megsértése megállapításától függ.
- 76 Annak megállapítása érdekében, hogy ez a feltétel teljesült-e, a kártérítési igényt elbíráló nemzeti bíróságnak figyelembe kell vennie az általa tárgyalt ügy összes körülményét (a C-224/01. sz. Köbler-ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-10239. o.] 54. pontja).
- 77 E szempontok között szerepel többek között a megsértett szabály egyértelműsége és pontossága fokán, valamint a megsértett szabállyal a nemzeti hatóságok részére biztosított mérlegelési jogkör terjedelmén kívül, hogy az elkövetett mulasztás, illetve a károkozás szándékos-e vagy gondatlan, az esetleges téves jogalkalmazás menthető-e, vagy sem, és hogy valamely közösségi intézmény által tanúsított magatartás hozzájárulhatott-e a közösségi joggal ellentétes mulasztáshoz vagy a közösségi joggal ellentétes nemzeti intézkedés, illetve gyakorlat elfogadásához, illetve fenntartásához (lásd a Brasserie du pêcheur és Factortame ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 56. pontját és a Köbler-ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 55. pontját).
- 78 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróságnak figyelembe kell vennie az előírt védelmi szint esetében az irányelv 8. cikke egyértelműségének és pontosságának fokát.

- 79 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy sem az alapügy felei, sem az észrevételeket előterjesztő tagállamok, sem a Bizottság nem jelölte meg, hogy szerintük az irányelv a védelem milyen legalacsonyabb szintjét írja elő, azon kiindulópont elfogadása esetében, hogy az nem ír elő teljes garanciát.
- 80 Ezenkívül, ahogyan a jelen ítélet 56. pontjában megállapításra kerül, sem az irányelv 8. cikke, sem annak bármely más rendelkezése nem tartalmaz az ellátásokhoz való jogosultságot biztosító védelem legalacsonyabb szintjének megállapítását lehetővé tévő szempontot.
- 81 A kérdést előterjesztő bíróság figyelembe veheti az irányelv tagállamok általi átültetéséről szóló, 1995. június 15-i COM(95) 164. végleges bizottsági jelentést (az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* nem jelent meg), amelyre a Bíróság elé terjesztett észrevételekben hivatkoztak, és amelyben a Bizottság a következő megállapításra jutott (52. o.): „Úgy tűnik, hogy az [Egyesült Királyság által elfogadott] különböző szabályok megfelelnek az [irányelv] 8. cikkében előírt követelményeknek.” Ugyanis, ahogyan a főtanácsnok az indítványának 98. pontjában megjegyezte, az ilyen megfogalmazás az óvatossága ellenére megerősíthette az érintett tagállamot az irányelv átültetésére vonatkozó álláspontjában.
- 82 A harmadik kérdésre tehát úgy kell válaszolni, hogy az irányelv 8. cikkének helytelen átültetése esetén az érintett tagállam felelőssége a mérlegelési jogkörre előírt korlátoknak az említett tagállam általi nyilvánvaló és jelentős mértékű megsértése megállapításától függ.

A jelen ítélet hatályának időbeli korlátozására vonatkozó kérelemről

- 83 Az Egyesült Királyság és Írország kérelmezték, hogy abban az esetben, ha a Bíróság az irányelvnek az alapügy felperesi számára kedvező értelmezését fogadná el, korlátozza az ítélet időbeli hatályát az annak kihirdetése előtt indult eljárásokra.
- 84 A három előterjesztett kérdésre adott válasza figyelemmel az ilyen kérelemnek nem lehet helyt adni.

A költségekről

- 85 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján, a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A munkáltató fizetéseképtelensége esetén a munkavállalók védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1980. október 20-i**

80/987/EGK tanácsi irányelv 8. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a munkáltató fizetéseképtelensége és a vállalati és vállalatközi kiegészítő ellátórendszerek eszközeinek elégtelensége esetén az öregségi ellátásokra vonatkozó megszerzett jogosultságok finanszírozását nem kell kötelezően maguknak a tagállamoknak biztosítaniuk, és a finanszírozásnak nem kell teljesnek lennie.

- 2) A 80/987 irányelv 8. cikkével ellentétes az alapügyben szóban forgóhoz hasonló védelmi rendszer.**

- 3) A 80/987 irányelv 8. cikkének helytelen átültetése esetén az érintett tagállam felelőssége a mérlegelési jogkörre előírt korlátoknak az említett tagállam általi nyilvánvaló és jelentős mértékű megsértése megállapításától függ.**

Aláírások